

ве као и да ли има могућности да се у управном праву користе неки институти грађанског права и др. Проф. Старошњак истиче да није потребно друштвене односе што више управноправно регулисати тако да се јављају управно-правни односи, јер управноправно регулисање у потпуности не обезбеђује функционисање друштвених института. С тога проф. Старошњак подвлачи да је неопходно да теоретичар права који проучава функционисање државне управе обрати пажњу „не толико на правно регулисање управе, већ и на стил делатности појединих издештава, на питања етике и формирања новог социјалистичког морала у делатности органа државне управе”.

У наведеном делу проф. Старошњак излаже прво о предмету Науке о управи, методу истраживања и даје сажет преглед развоја Науке о управи у капиталистичким и социјалистичким земљама посвећујући посебну пажњу развоју Науке о управи у Пољској (I—III главе). Даље излаже о организацији, делатности и функцијама органа управе (IV). Посвећује пажњу начелима организације управе (V); руководиоцу и организацији његовог рада (VI); статусу службеника и задацима кадровске политике (VII—VIII); методима делатности управе (IX); документацији у раду управе с посебним освртом на бирократизам (X); култури управљања (XI); задацима контроле и инспекције и посебно методу делатности контроле (XII); организацији канцеларијског пословања (XIII). На крају даје свој поглед на перспективе управе (XIV).

У овом делу могу се наћи и библиографски подаци за Науку о управи, посебно о радовима теоретичара у социјалистичким земљама. Штета што писац није више имао у виду југословенску литературу Науке о управи, већ је само у једној примедби поменуо неколико дела југословенских правника (стр. 76).

И ово дело проф. Старошњака, као и остала његова дела, може бити од користи сваком ко проучава и прати развој Науке о управи.

Д. Б. Денковић

Р. Цонсон, Ф. Каст, А. Розенцвейг: СИСТЕМЫ И РУКОВОДСТВО (ТЕОРИЯ СИСТЕМ И РУКОВОДСТВО СИСТЕМАМИ). Издательство „Советское радио”, Москва 1971, 647 стр.

Друго америчко издање ове књиге објављено у Њујорку 1967. преведено је на руски језик 1971. године да би се у СССР-у обогатила литература из области организације управљања. ⁽¹⁾ Посебно у предговору руског издања Гаврилов Ю. В. и Печатников Ю. Т. истичу да се и у свету и у Совјетском Савезу објављују све више дела која са разних гледишта расправљају о проблемима организације и управљања. Теорија система једанас актуелна у свету и све више плени научне и стручне раднике па је разумљиво да је и овај превод објављен у Совјетском Савезу. У предговору овог превода се исправно истиче да основни циљ и особеност ове књиге није излагање конкретних метода и препорука, већ васпитавање читаоца да системски и у целини обухвати проблем руковођења организацијом односно да системски мисли. Руководилац било ког система мора бити способан да оцени ситуацију целовито и предвидети систем за остварење одређеног циља. Он мора знати, где, у каквој ситуацији, када и како применити овај или онај метод. У предговору се даље истиче да се читав свет састоји од узајамних и узајамнодејствујућих система. Указује се такође да се последњих година све више употребљава термин „систем” и „системски прилаз” и да се то појављује и у природним и хуманитарним наукама као

и у анализама привредне делатности организација како у разним гранама индустрије тако и у сфери ван индустрије.

Све већа сложеност управљања великим организацијама као последица техничког напретка упућује на специјализацију и сарадњу што уједно указује на све већу улогу перспективног дугорочног планирања и прогнозирања. Остварење овог задатка постаје сложено јер управљање које се заснива само на искуству и интуицији руководилаца све више постаје неефикасно. За решење неких проблема руководства постоје већ добро разрађени методи и проверене научне дисциплине које могу бити од користи руководиоцу у његовом раду а од посебног значаја је примена теорије система. У предговору руског издања се исправно истиче да није потребно мислити да се системски прилаз проблемима појављује као нешто потпуно ново и страно свему што је раније било. Многи руководиоци су и сами већ раније примењивали системски прилаз али је данас циљ да теорију система не примењују само неки посебно обдарени руководиоци већ да цео руководећи кадар овлада теоријом система и њу примењује у свом раду. Писци предговора овог руског издања истичу да се ова књига издваја од осталих дела која су у Сједињеним Америчким Државама објављена и излагала теорију система и методе науке о управљању. Посебно подвлаче да „ова књига омогућује развој широког погледа на проблеме, смелост мисли и стремљењу ка савршенству“ (стр. 9). Као одлика ове књиге у предговору се даље истиче да је у излагању достигнут високи научни ниво; да су коришћени многи основни појмови из нових научних дисциплина; да се научне дисциплине не излажу изоловано већ у узајамној повезаности вршећи анализу утицаја ових дисциплина на праксу руковођења. Као посебну одлику ове књиге писци предговора истичу да су теоријска излагања илустрована и примерима из праксе. На крају књиге изложен је пример примене теорије система у стварању информационо-одлучујућег система руководства у великој организацији у којој је протеклих неколико година био разрађен и уведен информациони систем руководства заснован на примени савремене-рачунске технике, математичких метода и концепцијског система. Подвлачи се да без обзира на специфичност америчке стварности овај наведени пример примене теорије система у једној великој организацији може бити од користи и за совјетског читаоца (стр. 10).

Писци предговора дали су и своје примедбе у вези са идејном садржином књиге. Указујући да изложена теорија система има циљ да се примењује у капиталистичком друштву постављају уједно и питање да ли сама та чињеница не утиче да ова књига не може бити корисна и за совјетског читаоца? У одговору на ово питање писци предговора наводе да је В. И. Лењин указивао на неопходност да се од тејлоризма издвоји префињено „зверство буржоаске експлоатације „од“ низа научних тековина у области организације рада“. У том духу предговор закључује да ће ова књига несумњиво заинтересовати и специјалисте који раде у области стварања аутоматизованих система управљања и разради нових економско-математичких метода а такође и студенте који студирају проблеме везане са управљањем сложених система.

Указујући на овај руски превод и предговор совјетских научника који су приказали ово америчко дело о теорији система и руковођења уједно се може констатовати да се у Совјетском Савезу све више посвећује пажња иностраним достигнућима науке о управљању како би научне тековине, проверене у пракси других држава, могле бити од користи и за развој научне мисли и за праксу социјалистичког друштва. То је појава коју свакако треба поздравити. Да је то већ устањена пракса види се и по другим преводима дела из ове области. Тако је на пример преведена и књига В. Т. Мориса (William T. Morris) Management Science. A Bayesian introduction (New-York 1968) а руски превод објављен под насловом „Наука об управлени, Байесовский подход“ у редакцији И. Ф. Шахнова (Издаваштво „Мир“, Москва, 1971, 303 стр.). И ову књигу писац предговора

академик Г. С. Поспелов препоручује јер је у њој осветљено низ важних проблема управљања као и проблема у вези са доношењем одлука. Изричито се истиче да ће „совјетски читалац несумњиво имати користи од читања ове књиге, одабирајући све оно што се може применити под нашим условима“ (стр. 13). Сви ови преводи америчких дела по својој садржини могу бити од користи за југословенске читаоце а посебно за оне који ове књиге теже могу читати у оригиналу.

Д. Б. Денковић

КУРС ДЛЈ ВИСШЕГО УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ПЕРСОНАЛА. СОКРАЩЕННЫЙ ПЕРЕВОД С АНГЛИЙСКОГО. Издањество „Економика“, Москва, 1971, 806 стр.

Ово је дело први пут објављено у Сједињеним Америчким Државама 1964 а друго неизмењено издање 1967. године. У оригиналу има шест књига али је у Совјетском Савезу објављена у скраћеном издању. Ваља одмах нагласити да је овај превод „Курса за виши руководећи кадар“ и од стране научног редактора овог издања др. В. И. Терешченко (В. И. Терешченко) у предговору означен као најауторитативније дело у области ове врсте које је објављено у Сједињеним Америчким Државама (стр. 5). У предговору руског издања се истиче да материјал изложен у америчком издању није довољно систематски распоређен; да у многим деловима књиге има разних гледишта о истим проблемима јер је у писању овог курса учествовало више писаца. Међутим, у предговору руског издања се истиче да су амерички редактори изричито подвукли да су тежили да избегну опасност која се увек појављује при анализи метода управљања а наиме тенденцији да се апстрактним принципима замагли стварност управљања у пракси. С тога су амерички редактори и подвукли „намерно смо свели теорију до минимума, претпостављајући томе да наша излагања усредсреде пажњу на то ко постаје руководилац, како се постаје руководилац и зашто постоје руководиоци.“ (стр. 5).

У предговору руског издања редактор истиче да дело у оригиналу на енглеском језику има мало научних опредељења и да се осећа класна суштина науке о организацији и управљању. Међутим, редактор истиче да је још В. И. Лењин више пута подвукао да „никако није зазорно и никада се не би требало стидети или бојати да се користи вековима нагомилано искуство капиталиста и да је с тога неопходно узети из њега све што може допринети изградњи нашег система“. У том духу је, истиче редактор руског издања, В. И. Лењин подвлачио још 1923 године да је потребно расписати конкурс за састављање уџбеника о организацији рада и посебно руководећег кадра, упозоравајући да ако нико у земљи није у стању то да учини да се тада одмах преведе више иностраних уџбеника (стр. 6). Држећи се ових начела, научни редактор руског издања је скратио америчко издање и поделио га у три дела:

Први део обухвата „Образовање руководећег кадра и побољшање управних служби“; Други део „Руководиоци и произвођања“, по мишљењу руског редактора „садржи много општих правила која могу бити коришћена независно од социјалног система друштва“. Трећи део посвећен је организацији пословања у коме се излаже о ефикасности америчког бизниса. Преведен је и део о организацији финансијске делатности, о правним проблемима бизниса и део са саветима који су намењени руководиоцима како да што боље одговоре својим задацима.

У закључку свог предговора др В. И. Терешченко истиче да наука о организацији и управљању у целини има задатак: да прошири видик сваког руководиоца у области управљања; да га информисе о различитим